

اصلاحات ساختاری بودجه

همایش اقتصاد ایران

آذر ۱۴۰۲

روایت بی ثباتی در اقتصاد ایران و

ضرورت اصلاح ساختاری بودجه

- تحریم و نوسان درآمدهای ارزی
- خروج سرمایه و نوسان در نرخ ارز
- عدم هماهنگی سیاست‌های تجاری و ارزی

تحریم و
ناترازی ارزی

- پوشش ناترازی صندوق‌های بازنشستگی و تامین اجتماعی
- پوشش بخشی از بار مالی حمایت‌های دولت از اقشار مختلف
- مشارکت در تخفیف اثرات سوء سیاست‌های قیمت‌گذاری بر بنگاه‌ها
- ارائه کمک به بنگاه‌های دچار مشکل مالی یا ناکارآمد بنا به ملاحظات امنیتی یا اجتماعی حاکمیت

- اجرای منفعل سیاست‌های پولی
- نظارت غیرموثر بانکی
- سو استفاده سهامداران عمده بانک‌ها
- تحمیل کسری‌های ساختاری نهادهایی نظیر شهرداری‌ها، بنیاد شهید، بنیادهای تعاون مرتبط با نیروهای مسلح و سایر نهادهای عمومی غیردولتی
- مدیریت غیرتخصصی و ناکارآمدی‌های داخلی بانک‌ها

ثبات
اقتصادی

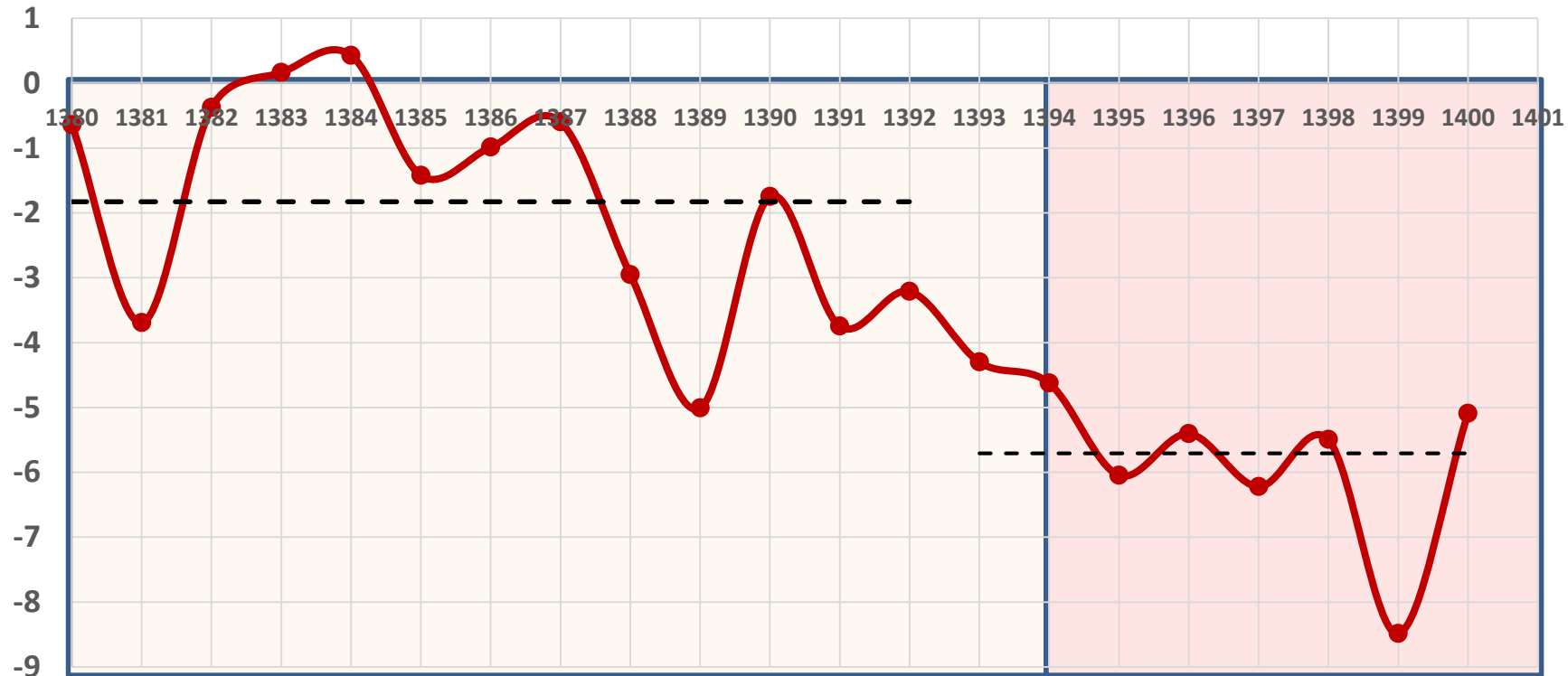
ناترازی
بودجه و فرا
بودجه دولت

ناترازی
بانک‌ها

تغییر سطح کسری بودجه

بدون احتساب صندوق ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی با بدهی نظام بانکی

بدهی دولت نظام بانکی از گزارش های ادواری بانک مرکزی (منبع دفتر کل بانکها) استخراج شده است

پیامد ۱: انباشت بدهی‌های دولت و شرکتهای دولتی (هزار میلیارد تومان)

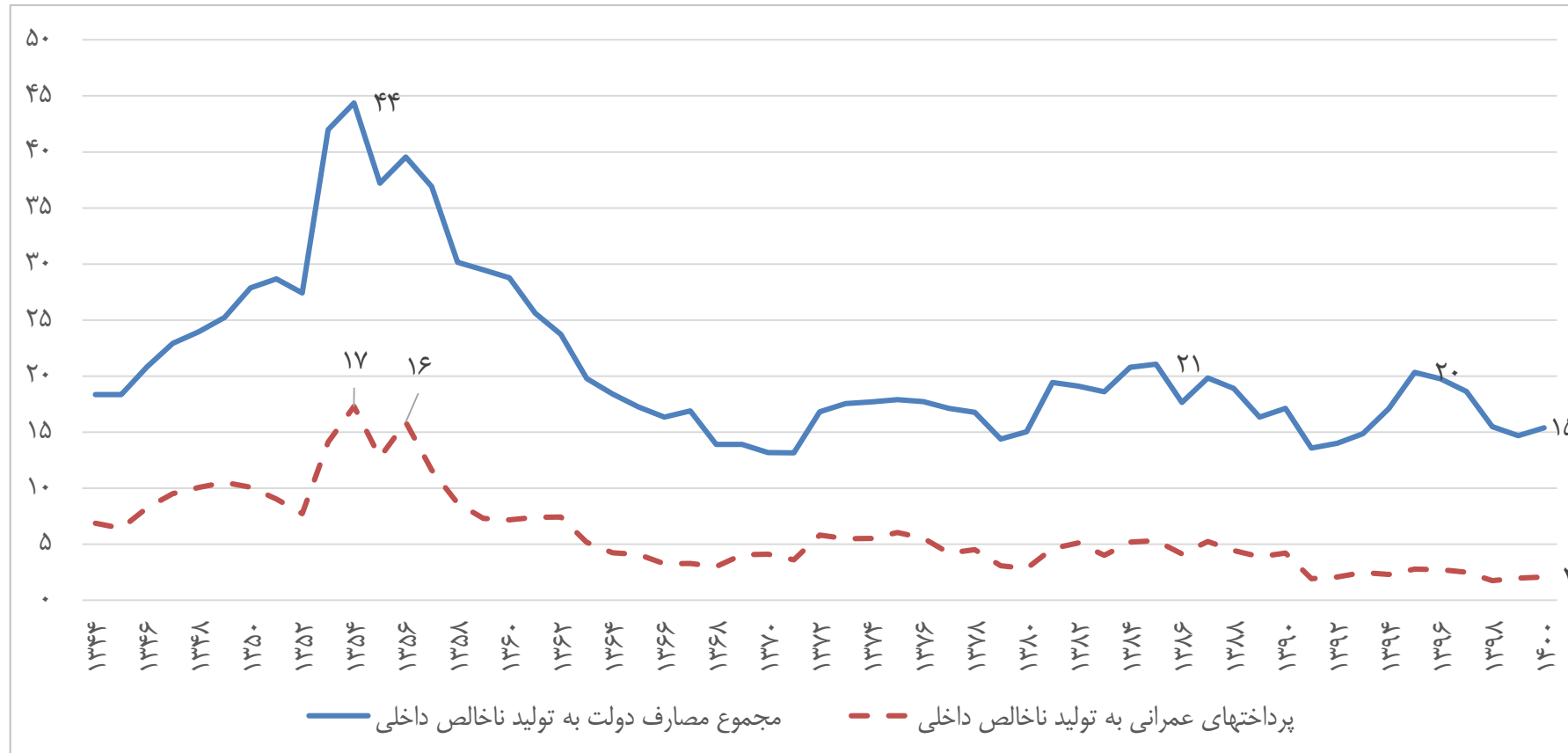

عنوان	بدهی ثبت و گزارش شده	نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی
دولت	۱۲۰۰	
شرکت های دولتی	۱۸۹۰	
جمع	۳۱۳۸	۳۱ (بانک مرکزی) ۲۲ (مرکز آمار)
بدهی دولت و شرکتهای دولتی با احتساب بدهی به صندوق توسعه ملی	۷۲۵۸	۷۱ (بانک مرکزی) ۵۱ (مرکز آمار)

بر اساس گزارش سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ بدهی ها و مطالبات دولت - وزارت امور اقتصادی و دارایی

در برنامه ششم توسعه سقف نسبت بدهی دولت و شرکتهای دولتی به تولید ناخالص داخلی +۴ درصد است.

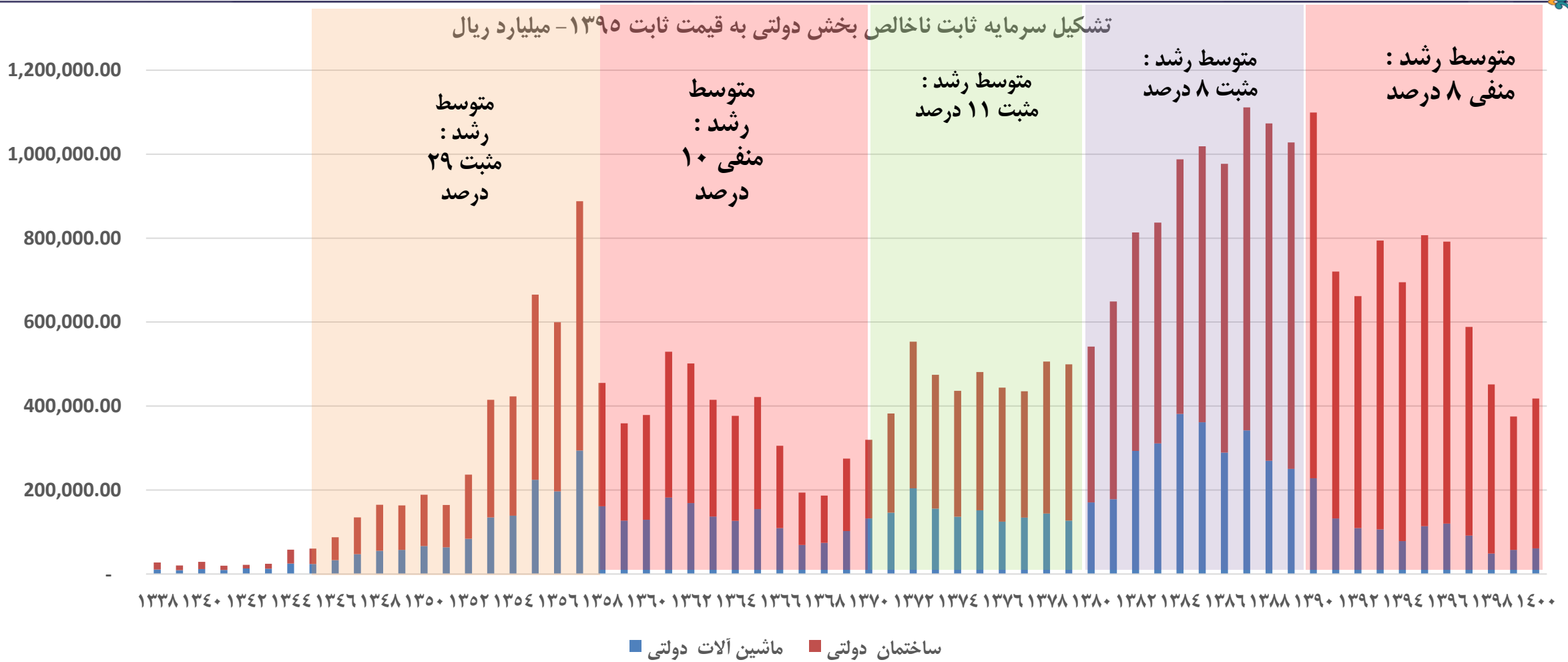
پیامد ۲: اندازه دولت

کوچک شدن اندازه دولت عمومی در اقتصاد در نتیجه تحریم، کاهش منابع نفتی و عدم تامین درآمدهای پایدار مالیاتی است. در نتیجه ارائه کالاها و خدمات عمومی کوچک تر شده اما نهادهای ناکارآمد زیاد شده است. چه کسی مسئول حذف نهادها و ساختارهای ناکارآمد است؟

پیامد ۳: تشکیل سرمایه بخش دولتی

نوسانات سرمایه گذاری دولت به دلیل وابستگی مستقیم به نفت بیش از نوسانات سرمایه گذاری بخش خصوصی است. اما ترند هر دو مشابه است

اصلاح ساختار بودجه

اصلاح نظام حکمرانی برنامه و بودجه

اصلاح شیوه بودجه‌ریزی و
ارتقای سند بودجه به سند
مالی حاکمیت

اصلاح رابطه مالی دولت، نفت و
صندوق توسعه ملی

هزینه کرد کارا

ساماندهی طرح‌های تملک‌داری
سرمایه‌ای

ساماندهی بدهی‌ها و تعهدات دولت

اصلاح ساختار دستگاه‌های اجرایی و
شرکت‌های دولتی

اصلاح نظام یارانه‌ها و
پرداخت‌های حمایتی

درآمدزایی پایدار

یکپارچه‌سازی نظام مالیاتی و
تامین اجتماعی

مولدسازی و بهینه‌سازی
استفاده از دارایی‌های دولت

درآمدزایی پایدار

- استقرار نظام یکپارچه مالیاتی و تامین اجتماعی
- جایگزینی مالیات بر مصرف با مالیات بر تولید
- ساماندهی معافیت‌های مالیاتی
- مولدسازی دارایی‌ها و ذخایر نفت و گاز
- تعیین استاندارد قابل قبول برای اموال در اختیار دستگاه‌های اجرایی و الزام به بازگرداندن اموال مازاد به وزارت اقتصاد یا فروش و مولدسازی توسط دستگاه اجرایی
- الزام دستگاه‌های اجرایی به پرداخت اجاره در ازای اموال غیرمنقول در اختیار
- اعطای اختیارات مولدسازی دارایی‌های دولت به وزارت اقتصاد
- در اولویت قرار دادن بخش خصوصی به نهادهای عمومی در واگذاری اموال و دارایی‌های دولت

هزینه کرد کارا

- تأکید بر طرح‌های پیشران توسعه، با پیشرفت بالا و دارای فوریت و ضرورت و اولویت اجرا و بهره‌برداری طرح به روش مشارکت عمومی - خصوصی
- بازنگری در مجوزهای ماده ۲۳ طرح های دارای پیشرفت پایین و واگذاری، حذف، خاتمه، توقف عملیات اجرایی
- توقف عملیات فرابودجه ای دولت و مدیریت و کنترل بدهی دولت به بانک‌ها و صندوق‌های بازنشستگی از طریق محدود کردن ایجاد بدهی صرفا با واگذاری اوراق مالی اسلامی بلند مدت
- کاهش بدهی های دولت از طریق اصلاح نظام قیمت گذاری تکلیفی و خرید تضمینی
- تسویه و پرداخت بدهی های قطعی دولت از محل عواید حاصل از مولدسازی انفال و دارایی های دولت

هزینه کرد کارا: اصلاح ساختار دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های دولتی

- ایجاد سازوکارهای قانونی لازم برای بازبینی در هزینه ها و ساختارها به منظور انحلال، ادغام سازمان‌ها، تشکیلات دارای وظایف مشترک یا موازی و یا حذف تشکیلات مرتبط، تعیین تکلیف شرکت‌های دولتی زیانده و تفکیک فعالیت‌ها، وظایف و اختیارات دستگاه‌های ملی و استانی با اولویت:
  - واحدهای استانی شرکت‌های دولتی
  - دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی
  - ساختارهای پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی
  - دستگاه‌های فرهنگی فعال در داخل و خارج
  - سازمان‌ها و نهادهای حمایتی
  - تعیین تکلیف و یکپارچه‌سازی صندوق‌های فاقد تعادل منابع و مصارف

هزینه کرد کارا: اصلاح سیاست‌های حمایتی

- درج منابع و مصارف حوزه بازتوزیعی و حمایتی به صورت شفاف در جداول بودجه و ممنوعیت ایجاد تعهدات یارانه‌ای جدید بدون اطمینان از منابع پایدار در سنوات آتی.
- پرداخت مستقیم تمامی هزینه‌های حمایتی از محل منابع دولتی به ذی‌نفع نهایی
- تجمیع و به اشتراک‌گذاری اطلاعات نهادهای حمایتی و ایجاد پرونده الکترونیک رفاهی خانواده
- هدفمندسازی اعطای یارانه حوزه سلامت از طریق صندوق‌های بیمه‌ای
- ایجاد سازوکار اصلاح حامل‌های انرژی در بخش خانگی و غیر خانگی از طریق بهره‌گیری از سیاست‌های تلفیقی قیمتی و غیر قیمتی

اصلاح نظام حکمرانی برنامه و بودجه: اصلاح شیوه بودجه‌ریزی و ارتقای سند بودجه به سند مالی حاکمیت

- بودجه به صورت **دو مرحله‌ای** به تصویب مجلس می‌رسد:
- در مرحله اول، **برنامه میان مدت** (دوسالانه) دولت به همراه جداول کلان شامل منابع بودجه عمومی به تفکیک بخش و مصارف بودجه عمومی به تفکیک امور، فصول و مصارف بودجه عمومی به تفکیک امور، فصول
- در مرحله دوم، بودجه **دستگاه‌های اصلی** را برحسب برنامه به همراه جداول کلان استانی
- بودجه دستگاه‌های فرعی ذیل دستگاه‌های اصلی به همراه بودجه استان‌ها، بودجه **نهادهای عمومی غیردولتی** و شرکت‌های دولتی حداکثر تا پایان اسفند ماه برای ایفای نقش نظارتی تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌شود.
- **اجرای اصل ۷۵ در فرایند تصویب بودجه**
- هوشمندسازی نظام اجرای بودجه و اجرای اعتباری بودجه و پرداخت مستقیم بودجه به ذی‌نفع نهایی

با تشکر از توجه شما